

Ibulu Ibulu am ekņengat zapat meluwaņ kumindadaņ.

Zapat meluwaņ kapi kwiyaņ penaņ kuye ke sosok ku zemsokbembenaņ. Pâlaņ zapat meluwaņ kukuņaņ sambe ikņaņgat kwitnaņ kumti, “Neņ kuya,” e ņep manzemkawaņbein. Âpme Ibulu kapiyet zet esemtaņ keboņ ņen ku tazin. Kogogapmti an nânânjin temaņ Kawawaņgalen zetgat nânâ mulup mamiwan kwiyaņ kup keyet zet mulup ikņakņen mamip. Ekņen nâmkiņpepeņinmak kukuņaņgat mambien ekņenaņ Pâlaņ kup zewien. Yaņgut Lutayaņ maņgeengatnaņ takwalip ekņenaņ kwiyaņ kup keyet zemusulalak zet omba mamip. Pâlaņ ku kup zewien e yaņaņ kapigogapmti zet ke zenenaņ. Egalen zapat meluwaņen ekbegen egaņ kuye set katnaņ kwep mâti kukuņaņ nembon yekgapmti zenenaņ. Zapat meluwaņ kapi kwitnaņ Ibulu kukuņaņ eneyet Zuda am ekņengalen zelin Ibulu.

Ibulu an ma imbi kwiyaņ zapat meluwaņ kapi kuyeyaņ am nâmkiņpepeņinmak ekņen sindem omba penaņ nâmkiņpepeņinaņgapmti tatimeyepm zemgwatnaņ zet ma nâmkiņpepeņin katikņaņ beme tatatgat nâmti zet kapi kuye. Zuda am ekņenaņ Kawawaņgat sesewatpesâti sâpe sâpe sepem ikņak ikņak mambumkwetemien kemak Zisasiyaņ an sâpe sâpe bumbu mulup mti sekņaņ sâpe buye keyaņ mobotnaņ bein

zempti zapat meluwanj kapi kuye. Sâpe sâpe bumbu mulup mkwakwatnanj keyet penañ ilak Zisasmagen sokbeye keyepmti tâtâ alaknanj ekmagen mimiñanj ke ku elenğenğeyelen nâmti zapat meluwanj kapi kuye.

Zet ƚotekƚaƚ teman kapigogaƚ Ibulu zapat meluwanj kenan talip:

1:1-5 Kawawaƚ alak pi set ikƚak ƚen aikzin Nemunaƚ Zisasiyaƚ set ke bein

1:6-7:28 Kilaisiyaƚ tâtâ itnaƚaƚgalen mulup an sebemindein

8-10 Ningalen sâpe sâpe bumbu an Zisas egaƚ sâpe sâpe buye keyaƚ sâpe sâpe bumkwakwatnanj ke sebemindein

11-12 Nâmkijpepeen ewe gwaƚ gwaƚ kumtagalen indakumtetitiƚaƚ delaƚ zenzeƚaƚ

13 Zet zemdelaƚ zenze zet

Zisasiyaƚ golaƚ zenze an itnaƚaƚ mamkwabi-enmak ensel ekƚen sebemindein

1-2 Kawawaƚ egaƚ golaƚ zenze an zemindeme ekƚenaƚ yeƚsokƚine ikƚaƚgat mundumann kan sepemaƚ ikƚak ikƚak ma zet setnaƚ yaƚaƚ ikƚak ikƚak mandiindom kwatnepemelak alak tatnuwen kapiyetnaƚ Zisasiyaƚ kosâpmnen kan keyet Kawawaƚaƚ ikƚaƚgat yaƚaƚ mkawaƚbeme delaƚ zenzeƚaƚ ikƚaƚgat Nemunaƚ penaƚ zem-peme toti zet tadiindoin. Kawawaƚaƚ Nemunaƚ keyaƚ kwitnaƚ kwitnaƚ sambe keyet toƚaƚ bemti mamayet ombempewe. Eneyet egelaƚ ilisakwep mamti kwitnaƚ kwitnaƚ sambe ke mbun.

³ Kasupgat sanja songaŋaŋ mamekozín sepem kegoak Kawawaŋgat yaŋaŋ penaŋ Nemunaŋaŋ mamsokbemkawaŋbein. Nemunaŋ ek yaŋaŋ ikŋak yek; egegat yaŋit kwep. Zet dembusekŋaŋ wíndenŋmak zeme keyaŋ kwitnaŋ kwitnaŋ sambe kapi bandim mpeme matazin. Egaŋ ningalen bekaŋaŋ zulutndemti gwaen mogeyaŋ Amobotnaŋ Temaŋ egat betnaŋ penaset mundum wíndenŋbeŋ keyet totazin.

Kawawaŋgat Nemunaŋ ensel ekŋen aŋgosomíndemti mobotnaŋ tazín

⁴ Âpme Zisasiyaŋ ensel ekŋen sebemíndemti motazin. Kogok mti ensel ekŋengalen kwit zet buŋam timtotíndemti egaŋ kwizet buŋam temaŋ timti matazin.

⁵ Kawawaŋaŋ Nemunaŋgat nâmti zet kapigok zeye,

“Geŋ nâgât Nemun penaŋ; nit alak Bip Nemun belup.” *(Sam 2:7)*

Ma ŋen kapigok zeye,

“Neŋ gâgât Bipdi bemti mambap ma geŋ nâgât Nemun bemti mambanik.” *(2 Samuel 7:12-14)*

Ensel ekŋengat Kawawaŋaŋ zet kegoak ŋen ku zeye.

⁶ Yaŋgut egaŋ Nemunaŋ kwewetaŋ ke msalen ewe peme tobe kan keyet zet pigok zeye,

“Kawawaŋgalen ensel ekŋenaŋ ek pedondom samti sesewatpewep.” *(Sam 96:7-9)*

⁷ Kawawaŋaŋ enselŋene ekŋengat kapigok zeye, “Tâgâmak taŋamaŋ nâlen zet nâmti zetn mamâlupnok ensel ekŋen nâlen mulup angapmti zetn maŋgawepup.” *(Sam 104:4)*

⁸ Kawawaŋaŋ Nemunŋgat gulak kapigok zeye,
 “Kawawaŋ, geŋ Amobotnaŋ mundumdi
 katikpepepiŋ tatat kaliŋaŋ tapmeti
 mambanik. Ma Amobotnaŋ mamandi teŋ
 keyaŋ amobotnaŋgalen tonŋe ke nembon
 beme am indamusuwewet dolakŋaŋ
 penaŋ mbanik.

⁹ Geŋ mama mimi teŋ keyet tikŋaŋ manânik ma
 mama mimi bekaŋaŋ keyet kasa mamnik. Ko-
 gogapmti neŋ gâgât nâmtikŋaŋ mti geŋ Amobot-
 naŋ tataŋat ombemgemti kelakŋaŋ zulutgeap
 keyet nâmti oloŋen palen mambanik. Ke ensel
 ekŋen seabemindemti Amobotnaŋ tataŋat ombem-
 gemti kelakŋaŋ zulutgeap.” *(Sam
 45:6-7)*

¹⁰ Kawawaŋaŋ ŋen ewe kapigok zeye,
 “Amobotnaŋ, geŋ yaŋbembenan msat palen kwit-
 naŋ kwitnaŋ mbanan ma kululuŋengalen
 kwitnaŋ kwitnaŋ betdaŋ munduminan be-
 mindemebenanaŋ tapmelip.

¹¹ Senŋum melakandu kebon teŋgenan mam-
 beinok msat ma kululuŋ teŋgenan bemti ase-
 balup. Geŋgulak mama kanzizit mamambanik.

¹² Kegok beme geŋ amnaŋ sanŋum taŋganaŋ ma-
 muŋguŋpeme mewen keŋok geŋ kululuŋ ma msat
 muŋguŋ timane mowembe. Geŋgulak sepem
 mambanan keŋogak ewe mambanik. Ma an
 penaŋ bembepiŋ mamti mamambanik.” *(Sam
 102:25-27)*

¹³⁻¹⁴ Ensel ekŋen tâgâ etaŋ mme ekŋenaŋ
 Kawawaŋgalen mulup etaŋ mamip. Kawawaŋaŋ
 ekŋen zemindeme meti am ekŋen ikŋaŋ
 gilik zemindatitiyet manâin ekŋen ke

maindamukulem mamimindeip. Kegok
mammnanjut Kawawanjan ensel njengat kapigok
ku dunduye,

“Kot betn penaset tapmane nej kasandine ekjen
kandanenen mulaloj indema selanj in-
dim kapisik indemane topmâpme tabanik.”
(Sam 110:1)

2

Kawawanjan Nemujanjat zet zein ke ku bankumpewep

¹ Nin weyanji zet ewenjan tiwen ke bankumpe-
wanupmagengat ewe tim kitik mtabanup. Mneti
Nemujanjat zet zeye ke pemann wembemagen-
gat nâpen mamambanup.

² Ewenjan Kawawanjan zet notnanj ensel ekjen
zemindeme Mosesiyet kot zeme eganj mtoge ke
diindome am ekjenanj anjosowien ma ke kulume
keyet dopmanj Kawawanjan sakwep mamutumini-
damtan.

³⁻⁴ Amobotnananj nin angalanj ndendeyet
zetnanj iknanj zemkawanjan beye. Âpme
am soknanj tati waknin penanj nâmbien
ekjenanj zet ke zemkotnepeme kalinanj bemti
tazin. Naman Kawawanjan iknanj muluwanj
mamanamanj notnanj mge ma menok notnanj
mti windenanj sakam iknjak iknjak keyet yananj
zemkawanjbemti zetnanj ke mgwatnanj mge.
Eganj kegogak Emetak Tengalen taolet dolaknanj
nin kwep kwep iknanjat kenjanjalak ndaye.
Keyepmti Nemujanjalan zet zapatnanj weyanji

ku timtabanup beme dopmanj penanj sukwep mobotnanj mutumndawe.

Kawawanj Zisas kwit zapanj temanj saye

⁵ Msat alaknanj sokbewe keyet zetnanj manzenup ke Kawawanj ensel eknenanj damunj mimiyet ku zeye.

⁶ Kawawanjalen Zet Itnanjan an njenanj zet pigok zeye,

“Am nin pembenanj yeganjut Genj ningat nâpenj mamanan. Ma am nin Adamgat nembanjane nin tototnanj yangjut Genj ningat damunj dolaknanj matatnik.

⁷ Genj kan belaknik bugan ensel eknjengat kandanjan mamayet zemndewanan. Yanj Genj nin busatnanj ma kwizet bunjam temanjam miakndewanan.

⁸ Mti kwitnanj kwitnanj sambe ningat setn kandanjan baen mulalonj pewanan.” *(Sam 8:4-6)*

Kawawanj kwitnanj kwitnanj sambe ningat kandanjan mulalonjpeye. Kwitnanj kwitnanj kalelanjin belak sembe melesinj nin damunj mimiyet ndaye. Kan pigogat kwitnanj kwitnanj ningat kandanjan manje bempepenanj keyet ku tapme maeknup.

⁹ Yangjut nin Zisas egat yanjanjan nânup. Ewenjan kan belaknik bugan ensel eknjengat tototnanjin manje ke Eganj Kawawanjalen kenj taolet ke msokbembeyet ma am sambe indamukulem mti gakikiyet kegok manje. Eganj sek sindem temanj timti gakiye keyepmti Kawawanj mwatonzempmti elimiak senje songanjanjam ma kwizet bunjamanj temanj ke saye.

10 Kawawaŋaŋ kululuŋ ma msat ma kwitnaŋ kwiŋnaŋ sambe mge keyaŋ iŋŋaŋgat kwizet buŋam mmobogat nâmti mge. Ma amnaŋ kululuŋ mebegalen nâmti Nemuŋaŋ zempeme toti sek sindem tiye keyaŋ amnaŋ mama kanzizit aiikgalen setnaŋ beye. Kegok ke Kawawaŋaŋ amnaŋ nâmkijpepeyeen kwakwagat nâmti Zisasiyet nâmpeme ekŋengat Anŋalalaŋ Anŋin beye.

11 Âpme am Zisasiyaŋ mme teŋ beip ekŋen ke ma Zisas iŋŋaŋmak ekŋen mme teŋ benbenŋaŋ temakwep Biwin kwewetaŋ ke Kawawaŋ keyepmti Zisasiyaŋ, “Ip meniŋne,” zenzeyet nâme nukŋaŋ ku mambein.

12 Zet keyet zet ŋen kapigok zenzenŋaŋ tazin, “Neŋ buŋam zapadi ip meniŋne ekŋenmagen zempalakŋaŋ bewap. Neŋ ip meniŋne ekŋengat tuŋguwinan zemsesewatgewap.”
(*Sam 22:22*)

13 Ma zet ŋen ewe pigok zeye,

“Neŋ Kawawaŋgat nâmkijpemti penaŋ mam-bap.”
(*Aizaya 8:17*)

Naman ŋen pigok zenzenŋaŋ,

“Pi neŋ ma Kawawaŋaŋ ip meniŋne namâge ekŋenmak neŋ nsakwep tatnup.”
(*Aizaya 8:18*)

Zisas ek an penaŋ maŋge keyepmti egaŋ nin ŋep ndamukulem mimndewe

14 Âpme ip meniŋane ekŋen sek sesubaŋinmak mamaip kegogak egaŋ ekŋengat sepem timti indamukulem msâti sokbeye. Mme an penaŋ

mame kume gakimti wage keyañ gakiki toñañ Sadañ egalen windañañ mtopeye.

¹⁵ Mti gakikiyet kingagat keyañ indatimti tapme kan katan egalen mka katikñan mamaip ekñen indamenzemtitiyet kekok mge.

¹⁶ Egañ mulup mge ke ensel ekñengat mti ku mge. Egañ Abalaamgalen insoñjane ndamukulem mimndesâti kekok mge.

¹⁷ Keyepmti Ek ip meniñane ekñenmak sepemin kwewetan penañ bembeyet zempepenañ. Egañ kekok mti ñep sâpe sâpe bumbu an ñeñañ mamti Kawawañgalen mulup mbe. Ek an añañgalañ gogot toñañ ma an mulup esemten penañ mamñ ma egañ ñep am sambeyelen yomin maasekmâzin.

¹⁸ Egañ sek sindem nâmti tetimaemaen mege keyepmti am nin tetimaemae sokbemndame ñep ndamukulem mimndewe.

3

Zisasiyañ Moses anjosompemti mobotnañ beyeyañ matazin

¹ Kilaismagen notnne, Kawawañ kululunen mamainnañ Zisasiyelen mulupgapm indamandame kobien. Nin Zisasiyet kapigok nâmâtâti manzemkawañbenup. Ek sâpe sâpe bumbu an ñeñañ ma Kawawañañ ombempemti buñam zapatnañ zemkawañbembeyet peme koge. Zisasiyet mulupmañ ñen kekok ke mamingat nâpen mamambep.

² Mosesiyañ Kawawañgalen mulup nâmsemten mkwage sepem kekok Zisasiyañ Kawawañañ mulup mimiyet zempeye ke kokogak nâmsemten mge.

3-4 Nin an ñenan̄ mka dolakñan̄ mawalazin beme an mka walage keyet kwizet buñaman̄ mamwatnup. Sepem kegogak Mosesiyet an dolakñan̄ zenup yangut Zisasiyan̄ kwitnan̄ kwitnan̄ sambe mme sokbeyeyepm egat kwizet buñaman̄ mwawagalen.

⁵ Moses egan̄ Kawawan̄galen mulup an mamti zet gawepupu mulup mti mamkwage. Keeset bam sokbewe keyet buñam zapatnan̄ zenzeyelen keyet sisilin̄ annan̄ mamkwage.

⁶ Yangut Kilais ek nemunan̄ penan̄an̄ mka keyet ton̄an̄ penan̄ mamain. Kawawan̄magen nâmkinpepen tazin ke mkitikpem mamann nukñan̄ sokbemndame katikñan̄ bem tatnup beme nin ilak mka ke nemboñ benup.

Islael am keñ katik mambien nin sepem kegek ku mbanup

⁷⁻⁸ Keyepmti Emetak Ten̄ egan̄ zet kapigok zeye ke in nâseip,

“Alak kapi in zetnan̄ nâseip beme in msat tun̄gupman tetimaemae sokbeme ñenzinziñ palen kwitnan̄ kwitnan̄ mbien kegek mti keñ katik in ku mbep.

⁹ Yen̄ sokñine ekñenan̄ Neñ msat tun̄gupman ke nup kan 40 menok ma ñenzinziñ kogogak mkwapma eknâmamkwebien. Yangut ekñenan̄ neñ mobotnan̄ omba mnamkwati yan̄ñ mnik kwabien.

¹⁰ Âpme neñ keyet nâmsopkumindemti pigok zewan, ‘Kan katan̄ keñ otnânân̄jin kilen̄ mapeme mekozin mme ekñenan̄ nâlen set ke ñen ku ekmâtâbien.’

11 Kegok mbiengapmti neŋ ekŋengat ŋenzinziŋ mindamti zemkatik bembe pigok zewan, 'Ekŋenaŋ nâlen kâtnânâ msatnan ke ku mebep. Yek penaŋ.' ” *(Sam 95:7-11)*

12 Kilaismagen notnne, inmagengatnaŋ ŋenaŋ nâmkĩŋpepe katikpemtĩ keŋaŋ bekaŋaŋaŋ etaŋ bemisikme Kawawaŋ mama toŋaŋ ek bankumpenakmagengat eksemambe.

13 Kawawaŋ kan delaŋ zenzeŋaŋgat zempeye ke nin ku nânup keyepm nin keŋ katik ku mti mamambanup ma Sadaŋ nâmpemaŋ tetimaeen ndatowewegalen kawaŋaŋ ku sawanup. Kegogapmti nâmkĩŋpepeen mamayet notn mukulem mukulem mti mambanup.

14 Nin nâmkĩŋpepeen alagak kwabenen ke ewe mkipmaŋ bemti manepemmann gakikiyaŋ ndaaikbe. Mti Kilaisiyaŋ ndamukulem mbe ke penaŋ nâmkatikbemti mambanup. Nin kegok mbanup beme nin Kilais egalen animbi penaŋ bewanup.

15 Kawawaŋgalen zelen kapigok zenzeŋaŋ,
 “In yeŋsokŋineyaŋ Kawawaŋaŋ zet zeme nâmtĩŋgut keŋin katikŋaŋ beme ŋenzinziŋ palen mamkwabien sepem kegok in egalen zetnaŋ alak pigogat nâmti keŋ katik palen ku mambep.” *(Sam 95:7-8)*

16 Am kwi ekŋenaŋ zetnaŋ nâmtĩŋgut bankumpemtĩ egat ŋenzinziŋ mbien? Ke animbi Mosesiyaŋ ŋeŋaŋ bemindame Izip msat katikpemtĩ kobien ekŋen keyaŋ kegok mbien.

17 Ma am kwi ekŋengat Kawawaŋaŋ nup kan 40 keyet keŋanen nâmsopkumindeye? Ke am yom

sepem ikñak ikñak mti msat tunğupman gakim walet mbien ekñengat kegok mge.

¹⁸ Âpme am deset ekñengat Kawawañañ zemkatik bembe zet kapigok zeye, “Nâlen kâtnânâ msatnânen ku mebep?” Zet ke am egalen zet kulumti mambien ekñengat nâmti zeye.

¹⁹ Keyepmti nin pigok penañ nânup, ekñenañ ku nâmkijpewien keyepmti ekñenañ Kawawañgalen kâtnânâ msat dolakñañ keyet keñan ku mebien.

4

Kawawañgalen am nin kâtnânâ msalen mebegat zemdendenañ

¹ Kawawañgalen kâtnânâ msalen mebegat zetik mge ke ku asekmê delañ zemâge. Alak pigogat ewe tazin keyepmti inmagengatnañ ñenañ ku nâmkijpemti selen met yuñguwemagengat mama miminjin eksemti mamambep.

² Kawawañañ zetik mimindaye sepem keyegak nin zetik mimndain. Egañ zetik mimindame keñinan penañ ku bempewiengapmti ekñenmagen penañañ ku sokbeye. Zet zemkatik bembenañ ke nâmkijpemti ku timambien.

³ Nin animbi nâmkijpewemagañ Kawawañgalen kâtnânâ msat keyet keñan tapmetnup. Eweñañ Kawawañañ kâtnânâ msat keyet pigok zeye,

“Neñ keñ kasa beme pigok penañ zemkatik beyap, ‘Ekñenañ nâlen kâtnânâ msalen kapi penañ ku kobep yek penañ.’ ” (*Sam 95:11*)

Eweŋan Kawawaŋan msat mge kan keyet kâtnânâ msat ke kegokak beye yaŋgut amnan ke mesâgât ku manâmkinpeip keyepmti egaŋ kogok zeye.

⁴ Âpme msasa 7 keyet keŋan kwep delaŋ zenzenŋat kapigok zeye,

“Kawawaŋan mulup sambe ke kasup mulup mimi 6 mme delaŋ zemâpme msasa delaŋ zenzenŋan 7 keyet egaŋ kâtnâm tage.”
(*Sokbembe 2:2; Kisim Bek 20:11; 31:17*)

⁵ Âpme zet keyegak ŋen ewe kapigok zeye,

“Ekŋenaŋ nâlen kâtnânâ msalen kapi penaŋ ku kobep yek penaŋ.”
(*Sam 95:11*)

⁶ Âpme pi am notnaŋ tatnup nin kâtnânâ msatn keŋan mebegalen setnaŋ notnaŋ ŋep tazingapmti keŋan mobanup. Kogok keyaŋgut am tipman baenen mamkwabien ekŋenaŋ zetik mimindame nâmbienŋut ku gawepuwien keyepmti ekŋenaŋ kâtnânâ msat keŋan ŋep ku mebien.

⁷ Keyepmti Kawawaŋan kan ŋen ewe beye, ke bemi kan keyet kwitnaŋ “Alak” kumti kâtnânâ msalen mebegalen zetik mge ke ewe ŋandem tage. Yaŋ mamkwati Kawawaŋan zet ŋen Dewit egat keŋan beme egaŋ zet zein kegok zeye.

“Alak an ŋenaŋ Kawawaŋgalen zetnaŋ nâsem beme keŋan katikŋaŋ ku aŋgalaŋ tasem.”
(*Sam 95:7-11*)

⁸ Âpme Zosua egaŋ am kâtnânâ msalenaŋ Kawawaŋan zetik mimindeyeen indapmege. Ke etaŋ benak beme Kawawaŋan zigoset kâtnânâ msat ŋen ewe tazingat zeme Dewilaŋ zeye?

9-10 Eweŋan Kawawaŋaŋ mulup sambe mme delan zeme tagom tage kegogak an ŋen Kawawaŋgalen kâtnânâ msat keyet keŋan mebeyaŋ mulupmaŋ mdelaŋ zemti kâtnâwe. Kawawaŋgalen am ekŋengalen kâtnânâ msat ŋen ewe tazin sepem Kawawaŋaŋ tambu msasa 7gat kâtnâyeen kegoknok ekŋenaŋ kegogak makâtnâip.

¹¹ Kogogapm ninmagen ŋenaŋ zet kululu keyelen mama mimi ke mâti mambeyet am eweŋan mbien kegogak ku mbep. In kâtnânâ msalen mebegat Kawawaŋaŋ mama mimi nâmtikŋaŋ mamin ke windenŋaŋbeŋ mbep.

¹² Kawawaŋgalen zet ke windenŋaŋmak ma amgat mamaŋinan mulupmaŋ mamnen wanam kukŋaŋbeŋ kukŋaŋ bameset eyo tazin keboŋ. Keyaŋ am keŋin aŋme epeeme amgat yaŋaŋin sosok mamsokbein. Mti wanamaŋ kanziŋaŋgalen kelakŋaŋaŋ ma kanziŋ olalaŋaŋ aŋmann bikpempti mamekozin keboŋ. Kawawaŋgalen zelaŋ ammagen kegok mti keŋinaŋgalen ŋoktik yaŋaŋ yaŋaŋ maenzilim tamezin ke yaŋaŋin mamekzin.

¹³ Âpme kwitnaŋ kwitnaŋ aiikŋaŋ keyaŋ Kawawaŋgat zikatnan enzilimti ŋen ku matazin. Ekmagen kwitnaŋ kwitnaŋ sambe ke sosok etaŋ mawemâzin. Egat zikatnan nin nnaŋgat yaŋŋ zemkawaŋbemâbanup.

Zisas ek ningalen sâpe sâpe bumbuyelen an ŋeŋaŋ temaŋ

¹⁴ Ningalen sâpe sâpe bumbu an ŋeŋaŋ ŋen tatndain ek kululuŋ mka keyet keŋan penaŋ

mepmoge ek Zisas Kawawaŋgat Nemunaŋ keyepmti nin nâmkinpepen manzemkawaŋ benup ke mimkatiknaŋ bemti mambanup.

¹⁵ Nin yomgalen windenaŋ kumann tototgalen winden ku tatndain yaŋgut sâpe sâpe bumbu an neŋaŋ egaŋ tetimaemae sambe ninmagen masokbein ke ekmagen kegogak sokbemâpme delan zemâge yaŋgut egaŋ yom nen ku mge.

¹⁶ Keyepmti nin Kawawaŋgat kinŋagapiŋ ek-magen soknaŋ mebanup. Zisasiyaŋ Kawawaŋ an keŋ taolet toŋ egalen mundum windeen totazingapmti nin nuknaŋ nen ndaikme ekmagen mepmann keŋ taoletnaŋ ma aŋgalaŋ gogotnaŋgat penaŋaŋ ndamukulem mimndewe.

5

¹ Sâpe sâpe bumbu an neŋaŋ indaik indendenaŋ ekneŋaŋ amgat munduminan Kawawaŋgat zikatnan meti yomgat sâpe sâpe mambumtemien ma tewalaŋ timet bembeyet zemindendenaŋ.

² Sâpe sâpe bumbu an neŋaŋ iknaŋ an penaŋ yomgalen tetimaeen nep tokukuyelen keyepmti am yomgat yaŋaŋ penaŋ ku nâmti yom mti set penaŋ katikpemtî nen mebien ekneŋgat nep sewaknaŋ mamindain.

³ Keyet yaŋaŋ kapigogapmti am ekneŋgalen yomgapmti etaŋ yek iknaŋgat eyo nâmti bumbuyet zempepeŋaŋ.

⁴ Mulup mobotnaŋ keboŋ ke an neŋaŋ keŋagalek iknaŋ nep ku mimiyeleŋ. Sâpe sâpe bumbu an nen Kawawaŋaŋ aikpemtî mulup

same ñep penañ mbe. Egan Alongat setnan munduman mâti kekok ke mpeye.

⁵ Sepem kekok Kilais ek ikñangot nâme mobotnan beme sâpe sâpe bumbu an ñeñan teman ku beye. Ke Kawawanñan pigok zemti zempeye,

“Alak neñ gâgât kapigok zemkawan besâwap,
‘Geñ nâgât Nemun penañ.’ ” *(Sam 2:7)*

⁶ Mti naman zet ñen Zisasiyan sâpe sâpe bumbu an bembeyet ewe kapigok zeye,

“Geñ Melkisedek nemboñ sâpe sâpe bumbu An ñeñan kwesiñ kwesiñ mamti mambanik.”
(Sam 110:4)

⁷ Zisas ek msalen manje kan keyet An gakikiengatnan mme belek zem wawagalen winde tasaye egat Gesemani muluwen dundundu mge ke ñakñak palen omba penañ sumti zeye, “Kawawan napmukulem mne.” Kekok zeme Kawawanñan dundunduñan nâmpeye enenogat egan Kawawanñat kandanñan mtot meti pedondom saye keyepm Kawawanñan winde same kinñagapiñ gakikien moge.

⁸ Ek nemunan penañ manje yangut egan sindem tiye keyan egalen zet gawepupunñan keyet yanñan tasaye keyepm mgwatnan mge.

⁹⁻¹⁰ Zisasiyan zet gawepumti gakiye keyan sâpe sâpe bumbu an dolakñan penañ kwage. Mti ek ke Melkisedek sâpe sâpe bumbu an teman keyet katan sâpe sâpe bumbu an ekñengot ñeñanñan mamayet Kawawanñan zempeye. Keyepmti am zetnan manñawepup ekñen ke yomengatnan gilik zemindatitiyelen toñin penañ bemti mama kanz-izit mama ke maindain.

Nemba isisik ekɲengalen mama mimi keyet katan ku mambanup

¹¹ Melkisedek egalen zet omba penan tazin yangut in wakɲin bekekme mamaip keyepmti zet sewak sewak tadiidomopma nâmbep.

¹² In kan teepman nâmkɲepepe aikbien mme nolinyan mama keyet yanɲan zemzikat indawien kogogapm an zet zikat indanda ɲep kwabiek keyangut in zet ke wisat palen tati yanɲan penan ku nâmatâbien keyepm am notnanɲan in ewe Kawawangalen zet ɲotekɲan ke ewe zemzikat indame weyan nâmatâbep. In ewe nam etan niniyelen beip; meu katikɲan ɲep ku niniyelen.

¹³ Am nam manip ekɲengat nemba okak kegok manzeip, ekɲen kebonɲan set de pembenan ma de bekanan ke ɲep ku maekmâtâlîp.

¹⁴ Meu katikɲan ke am semem delan zenzenan ekɲengalen zapat. Keɲinan nâmatât talipgapmti bekanan ma pembenan ke kalan kumti maegip ekɲen kebon keyan meu katikɲan niniyet zapat beip.

6

Nin nâmkɲepepen semem katikɲan bemti mambanup

¹⁻² Âpme in alagak nâmkɲepepen kwati Kilaisiyelen zet zapatnan yanɲan imbelanɲan nâmbien keyegak nâmti ewe belak etan manâip ke peme tapme zet keyan penanɲan mimiyelen zein ke mâti mamambep. Kegok ke am nâmkɲepepen kaliɲan kwabien ekɲenɲan kegok mamip. Zet alagak nâmbien ke kapigok: mama mimi

bekanaŋaŋ indamandame gakikiyet zapat mambienen keyelen yomengatnaŋ keŋ gilik zenze zetnaŋ ma Kawawaŋaŋ nâmkîŋpepeyet zetnaŋ ma tu zululugat yaŋaŋ nânâyet mzikat indandaŋaŋ ke ma am nâmkîŋpepeŋinmak belin ŋokŋinan atata ma gakikiengatnan wawagalen zet ma am Kawawaŋaŋaŋ zet zemdelaŋ zenze muluwen tabepgat zetnaŋ. In zet keboŋ ke etaŋ sakwalambemti zenzeyak windaŋaŋ ku mbep. Zet nâmkîŋpepeen mama mimi tototnaŋ mimiyeleŋ ke zenâmti nâmkîŋpepeŋin mkaliŋ bembeyelen wemezin ke zenâ zenâ mti semem kaliŋ bewep.

³ Nin kekok mimiyeŋ Kawawaŋaŋaŋ winde ndame timamti semem kaliŋ bewanup.

⁴ Neŋ kekok zeyeyangut ŋen ewe kapi zewap. Am notnaŋ Kawawaŋgalen Zet keyaŋ keŋin melaŋ beleŋ beme Zisasiyaŋ ekŋengat yominaŋgat gakiye kekok nâmkîŋpewien. Kekok sokbeme am ekŋen ke Kawawaŋaŋaŋ Emetak Teŋ indaye.

⁵ Ma Kawawaŋgalen Zet Zapat Dolakŋaŋ Penaŋ ke nâme keyaŋ keŋinan mealat mepme Kawawaŋaŋaŋ menok notnaŋ bangat sokbewe keyet kataŋ mme ekmâtâlîp.

⁶ Am ekŋen kemagen kwitnaŋ kwitnaŋ kekok sokbeme ekŋingut ekŋenaŋ Zisas penaŋ sukwep bamkumpewien keyaŋ ekŋen Kawawaŋgat Nemunaŋ îlinak keŋinanek ewe tewen kumasasokpewienok beye. Mti am sambe zimoselinan egat kwitnaŋ mtopewien. Am keboŋ ke yomengatnaŋ keŋŋ gilik zenzeyelen setnaŋ

nen ku taindain penan.

⁷ Msat nen map topen tati kwitnan kwitnan mme dolaknan kwapme am mulup mamip keyan meu ma sikokok matinip. Ke Kawawan egalen tebumolet teman keyet penanan ke masokbe-mindain.

⁸ Ma msat neninaset nusi teman kalak zewenn keeset penanepin keyepmti bam msat ke Kawawan galen wepuwaliliyan duknan mopme tewen zim tobe.

Nin winde kumann kwapme mambanup

⁹ Notnne penan, nen ingat zet kinagatgalen zema manâip keyepm ken zut ku miap kegogat in set pembenaset mebep e nâyap. Set pembenan mebep ke Kawawan in daangan galan indewe kogok.

¹⁰ Kawawan kwitnan kwitnan mamnen ten etan. Keyepmti e gan in mulup dolaknan mbien keyet ku kandatindemâbe. In Kawawan gat nâmtiknan mpeme keyan kenin melen beben mimindeme in egalen am indamukulem mbienok mmobep.

¹¹ Âpme nin in mulup windemben kegok etan mimiyet nâmindenup mti nâmkinpepenin mkatiknan bemtati Kawawan kot indatim mobogat damun tabep. In kegok mti webematalip keyet penan indamâbe.

¹² In am nâmkinpepenin kalinan mamaip ekngalen mama mimi ke mâti mti wisat sakwep ku mbep. Eknenan Kawawan kwitnan kwitnan iknan gat nemunene indandayet zetik mge ke timalip.

Kawawanġalen zetik ke penanġmak

¹³ Ekġenmagen ġen Abalaam ek Kawawanġan zetik mti an mobotnaġ kwiyet kwitnaġ kumti zemkatik besap zem mġeyan yek beme Kawawanġan ikġanġat kwitnanen bemti pigok zemkatik mti

¹⁴ pigok zeye,

“Neġ penanġ sukwep ġwetnaġ mġemti iġsokdine sambe sopmaġ penanġ ġawap.” (*Sokbembe 22:17*)

¹⁵ Âpme Abalaam ek zetik mġe keyet damuġ kan teepmaġ wisatnepiġ mamkwatneti bam penanġan aige.

¹⁶ Am nin amobotnaġ ġenġat kwitnanen zetik minn beme zet zen ke bandim mti mmanm am nâyo keyanġ ningat zet bamset ġen ku zewep.

¹⁷ Keyepmti Kawawanġ ek am zetik mimindame keġ zut mbiekmagengapmti zetikġanġ mkaliġanġ bembeyelen zetik notnaġ omba penanġ ikġanġat kwitnanen mġe keyet penanġan nin tiwanup.

¹⁸ Kawawanġan zetikġanġ mam ma zemkatik beme ġen mamm ikġanġat kwitnanen eget zut keyet Kawawanġan dâsuki ġep ku zenzeyelen. Zetikġanġmak zemkatik bembenġan penanġan ma-sokbein. Keyepmti animbi nukġanġinmak kun-zunġi Kawawanġmagen mepme eġanġ maenzilim indeingapm ekġen keġ oloġen palen tatagalen.

¹⁹⁻²⁰ Sâpe sâpe bumbu an ġenġanġan Zelusalem sesewat mka keġan ikġak ġen mamotan sepem kogok Zisasiyan kululuġen Kawawanġat ġenzimosetnan mogeyanġ nin ndamukulem mti ndadamuġ mam. Eġanġ sâpe sâpe bumbu an ġenġanġ ġen kwesiġ kwesiġ maġġe Melkisedek

keboŋ. Keyepmti nin Zisas mâti egaŋ mundum dolakŋaŋ motapmainen mosâgât webepen mamambanup.

7

Melkisedekmak Kilais egetgalen sâpe sâpe bumbu muluwit yaŋaŋ sepem kwep

¹ Melkisedek ek Salem mkaengalen amobotnaŋ maŋge ma Kawawaŋ Amobotnaŋ temaŋ egalen sâpe sâpe bumbu mulup keyet anaŋ kegek maŋge. Egaŋ Abalaam met amobotnaŋ kasaŋane indomindamâti gilik zemkopme an keyaŋ met selen aikti zemgwatnaŋ mpeye.

² Mme Abalaam ek milawat sambe kasaŋane ekŋenmagangatnaŋ indamâti timkoge ke kalaŋ kumti maŋge 10magangatnaŋ kwep keyet katan Melkisedek saye. Nin zetnaset kwit Melkisedek ke gilik zewennegen kapigok benak: “Tengalen Amobotnaŋ” ma kwitnaŋ ŋen Salem mkaengalen* amobotnaŋ kwit keyet yaŋaŋ kapigok zenzeyelen, “Mamasiyelen Amobotnaŋ.”

³ Melkisedek ek mamaŋ bipmaŋpiŋ ma yeŋsokŋaŋ mee ku zemkawaŋ bembenaŋ. Ek mamaŋaŋ ambege keyelen kanaŋ ku nâip ma gakiye keyelen kegek kanaŋ ku nâip.† Ek Kawawaŋgalen Nemaŋaŋ keyet sesepmaŋ sokbembeyet zenzenaŋ keyelen sâpe sâpe bumbu An ŋenaŋ mulup kwesiŋ mti maŋge.

* **7:2:** Kwit kapi Zelusalemgat kwitnaŋ itanaŋ penaŋ kum mamaŋaŋ. † **7:3:** Melkisedek egat mamaŋ ma bipmaŋ ma yeŋsokŋaneyet Kawawaŋgalen zelen yaŋaŋ ku kukuŋaŋ yangut mulupmaŋ mgeyeen Zisasiyaŋ mbe keyet katan mge.

4 Nin pigok nânup Melkisedek ek an tototnañ yek; ek amobotnañ temañ keyepmti ningat yeñsokñ Abalaam egañ milawat dolakñañ etañ kalañ kumti mañge 10magengatnañ kwep egat saye.

5 Abalaamgat inñsokñañe am mañge temañ kogogapm am mañge Liwai zep ekñañeñ sâpe sâpe bumbu mulup ke mimiyet zemindendeñañ. Âpme Abalaamgat inñsokñañe am mañge notnañ ekñañeñ Liwai am mañge ke indikdamuñ mimiyet milawalin mañge 10magengatnañ kalañti kwep indandayet zii zelen zemâtâtâtñañ.

6 Yanğut Melkisedek ek Liwai am mañgeengatnañ ku sokbembeñañ. Keyanğut Abalaam an zetik mpepeñañ ekmagengatnañ milawat mañge 10 keyetnañ kwep ke etañ Melkisedek same egañ zemgwatnañ mpeye.

7 Amobotnañañ an tototnañ zemgwatnañ mamimindeip. Set kegok tazingapmti Melkisedegañ Abalaam zemgwatnañ mpeye keyañ zeinen Melkisedek ek amobotnañ.

8 Isael an ekñañeñ milawalin kalañ kume mañge 10 mopme mañge kwep timtati Liwai maindamtemien. Am mañge ke mamoti an penañ bemi magakimtemien. Âpme Melkisedegañ milawat mañge kogok titiñañañğut Kawawañgalen zelañ egat pigok zenzeñañ ek mama kanzizit tapmain.

9 Neñ zet keyet yañañ ñen pigok nâyapgapm zewi. Zuda am ekñañeñ Liwai ekñañ milawalin mañge 10magengatnañ kalañti kwep maindamtemien. Yanğut Abalaam ek Liwai

ekņengat yeņinaņgut egaņ naman milawatnaņ maņge 10magengatnaņ kalaņti kwep Melkisedek saye ke Liwai ekņenaņ ku mamtemien ke yeņinaņ mge.

¹⁰ Enenogat kegok zenup? Melkisedegaņ Abalaam selen met aikge kan keyet Liwai am maņge ekņen ku sokbewienangut yeņinaņ Melkisedek saye keyaņ ekņenaņ mbienok bein.

Sâpe sâpe bumbu an alakņaņa itnaņaģalen mundum timâbien

¹¹ Liwai sâpe sâpe bumbu an muluwin mkwabien ke zii zelaņ zein kاتاņ mâti mme keyaņ am sambeyelen yom zulutme delaņ manzem manak ze Kawawaņaņa sâpe sâpe bumbu an ņen ku aiknak. Yaņgut egaņ sâpe sâpe bumbu an ņen Melkisedekgat sakam mwatomzempeye. Kewan Alongat sipmaņ butnaņ mâti aiiģgalen zii zelaņ zein kاتاņ ku mimiņaņa.

¹² Alongat iņsokņeneyaņ sâpe sâpe bumbu an mamayet Mosesiyaņ zemkaliņ beye kelak aseseķņaņa mme zii zelaņ mulup keyet zet zemâtâtâtnaņ ke kogogak asekmâzin. Mme sâpe sâpe bumbu an kwakwagalen Kawawaņaņa setnaņ alakņaņa zuluzin.

¹³ Kawawaņaņa sâpe sâpe bumbu an mwatonzempesâpm ke Liwai am maņge ekņenmagengatnaņ yek. An ke am maņge ņenmagengatnaņ sokbeye. Egat yeņene ekņenaņ sâpe sâpe bumbu an mulup ņen ku mbien.

¹⁴ Amobotnaņaņa ek Zuda maņgeengatnaņ sokbeye ke nâņup. Âpme Moses egaņ an maņge ekņen

keyaŋ sâpe sâpe bumbuyet mulup zet ɲen ku indaye.

¹⁵ Pigok penañ sokbemkawaŋ bein sâpe sâpe bumbu an kwakwagat Mosesiyaŋ zii zelen zemâtâge ke ilak asekin mme sâpe sâpe bumbu an alakŋaŋ Melkisedekat sakam sokbein ke Zisas.

¹⁶ Ek Alongalen sip mâti sâpe sâpe bumbu an ku kwage. Kawawaŋaŋ sâpe sâpe bumbu an ɲeŋaŋ onzempye enenogat egaŋ gakikiengataŋ wati gakikiyet windaŋaŋ mtotpeyeyepm mulup ke saye.

¹⁷ Kawawaŋaŋ keyet pigok zeye,

“Geŋ Melkisedek sâpe sâpe bumbu an ek keboŋak tapmeti mamabanik katikŋaŋ.” *(Sam 110:4)*

¹⁸ Keyepmti zii zetgalen zemâtâtât eweŋaŋ zenzeŋaŋ ke windaŋepiŋ ma penañepiŋ beye keyaŋ nin yomengataŋaŋ ɲep ku ndaŋŋalaŋ ndendeyelengapm kapume keŋaŋ motazin.

¹⁹ Zii zelaŋ an mukulem mpeme Kawawaŋmagen sokŋaŋ ɲep ku mege keyepmti Kawawaŋaŋ set ɲen aikge keyaŋ dolakŋaŋ penañgat dolakŋaŋ bein, eneyet set keyaŋ katnaŋ bem ndamandame Kawawaŋmagen sokŋanik mametnup.

²⁰ Kawawaŋaŋ Zisas sâpe sâpe bumbu ɲeŋaŋgalen mulup mimiyet zempye ke belak etaŋ penañ ku zempye. Kawawaŋaŋ Nemunaŋaŋ mulup ke mimiyet zet penañ ikaŋŋat kwitnanen zemkatikŋaŋ bemeti zempye. Sâpe sâpe bumbu an mamkwabien

ekņen zemkatikņan bemindeme mulup ke ku mbien.

²¹ Zisas ek Kawawaņan ikņanġat kwitnanen zemkatik bemti sâpe sâpe bumbu an onzempeye. Mti Kawawaņan pigok zeye,

“Amobotnaņ zemkatik bembe zet zeye ke penaņepiņ ku bewe. ‘Geņ sâpe sâpe bumbu an ņeņan mameti mamambanik.’”
(Makuku 23:19; 1 Samuel 15:29; Sam 110:4)

²² Keyepmti nin kapigok nâsenup, Zisasiyaņ tâtâ alakņan aige ke dolakņan penaņ. Keyaņ tâtâ tipman baen wemkwege ke sebempemti mobotnaņ ņen tazin.

Zisas sâpe sâpe bumbu an egaņ ņep ndamukulem mimndewe

²³ Eweņan baenen an sambeyaņ sâpe sâpe bumbu an mamkwabien yaņgut ņeņan mameti gakime ņeņan kegok mkwabien.

²⁴ Keyaņgut Zisas ek mama kanzizit mamain keyepmti sâpe sâpe bumbu mulupmaņ ke kwesiņ kwesiņ wemeti wembe.

²⁵ Ma Zisasiyaņ kogogak kwesiņ kwesiņ mamti ningat Kawawaņ mandundum sain kegogapmti nin Kawawaņan ndamukulem mindendeyelen nâmti sokņanik mepmann Zisasiyaņ ņep aņgalaņndendeyelen.

²⁶ Ningalen sâpe sâpe bumbu an ņeņan alakņan ek keboņan ņep penaņ ndamukulem mamin. Ek mamaņan kwetetepmaņ, mimyugugunepiņ, ek teņ penaņ. Ma Ek yomaņ ņen ku tazin yek penaņ. Ek am yomton ekņenmagatnaņ Kawawaņan

kalanti ikñak onzempeye. Egan kululunen gwaen Kawawañmak motazin.

²⁷ Ek sâpe sâpe bumbu an ñeñañ mamkwabien ekñen keboñ yomtonj yek. Ekñeñañ kasup ñen kasup ñen ilinañgat yominañgat sâpe ñeñañ bumtiñgut amñine ekñengalen yomgat bam mambumtemien. Yañgut Zisasiyañ ikñañgat keñañ sekñañ keyañ am ningalen yomgat sâpe sâpe sek kwep bume keyañ sâpe sâpe bumbu mulup ke ilak mdelañ zeyeyañ matatmopmambe. Ke ikñañgat gakikiñañ.

²⁸ Mosesiyelen zii zelañ sâpe sâpe bumbu an maombemindentan ekñen ke an yomtonj. Yan zii zetgat baman Kawawañañ ikñañgat kwitnanen zemkalinbemti Nemuñañ Zisas sâpe sâpe bumbu an ñeñañ onzempeye. Egan sâpe sâpe bumbu mulup ke ñep penañ mdelañ zeyeyepm kwesiñ kwesiñ mamti mambe.

8

Zisas tâtâ alakñañgalen sâpe sâpe bumbu an ñeñañ tazin

¹ Zet zemkokotnañ keyet penañañ kapigok: Ningalen sâpe sâpe bumbu an ñeñañ bemndemti matazin Zisas ek kululunen gwaenen Amobotnañ Temañ Kawawañ kwizet buñamañmak egalen mundumen moti betnañ penañset windeyelen mundumanen mogeyañ tazin.

² Egan kululunen Kawawañgalen sesewat mka keyet keñan sâpe sâpe bumbu an ñeñañ mulup mamin. Sesewat mka ke amnañ ku walalatnañ; Amobotnañañ ikñañ zeme wenje.

³ Sâpe sâpe bumbu an ñeñañ ekñen sambe meu ma soñgom notnañ sâpe sâpe bumbuyet ma tewalañ bembeyet zemindendañ. Kegogapm Zisas sâpe sâpe bumbu an ñeñañ egañ sâpe sâpe buye.

⁴ Mti ek msalen alak kapi manak ze sâpe sâpe bumbu an ku manak. Msalen zii zelen zein keyet katan sâpe sâpe bumbu an ekñenañ sâpe ñep mambuip.

⁵ Sâpe sâpe bumbu an ekñenañ muluwin sesewat mka weñañ ma sesepmañ walalatañ keyet keñan mambuip. Âpme sesewat mka penañañ ke kululuñen gwaen tazin. Moses egañ sesewat mka zegwem zegwem time mosâpmmme Amobotnañañ pigok dunduye,

“Nânik kalañan gwaenen sepemañ zikat game ekbanan keyet katan walabanik.” *(Kisim Bek 25:40)*

Tâtâ alakñañgalen zet

⁶ Tâtâ alakñañ keyañ tâtâ itnañañ sebempemti mobotnañ tazin. Ma Zisasiyañ tâtâ alakñañ keyelen an tungupmañ mobotnañ tati tâtâ itnañañgalen sâpe sâpe bumbu an ñeñañ mambien ekñen kegogak sebemindem tazin. Ma zemkatik bembe eweñan mimiñañ keyelen zetikñañañ zemkatik bembe alakñañ kapiyelen zetikmak sepem kwep ku belup; alakñañañ sebempein.

⁷ Eweñan tâtâ itnañañ weñge keyañ am mme dolakñañ bewien ze tâtâ alakñañ ñen ewe sokbembeyet zetnañ ñen ewe ku sokbenak.

⁸ Kawawañañ amñañeyañ myuñgum same keyepemti pigok zein,

“Kan ñen neñ nâmtalap ke sokbeme neñ tâtâ alakñañ Israel am ma Zuda am ekñenmak msowap.

⁹ Eweñañ yeñsokñine Izip msalengatnan inda-timti msalinan met indesâgât meti tâtâ ekñen mindewan keyet katan alakñañ mbap eyañ itnañañ sebempewe. Ekñenañ tâtâ keyet keñan nânâñ ku mambien keyepmti neñ bamkumindewan. Neñ Amobotnañañ zet kekok zeap.

¹⁰ Neñ bam Israel am ekñenmak tâtâ alakñañ msât zewan ke kapigok, Neñ nâlen zii zet ñen ñoktikñañan bemindewap. Ma keñinan kumpema tabe. Mme neñ Kawawañin mambap âpme ekñenañ nâlen aminne mam nembep.

¹¹ Âpme an ñenañ notnañ ñen ma meniñañ ñengat pigok zemti ku zemzikat sampewe, ‘Geñ Amobotnañ egat yañañ weyañ nâmbek,’ kekok ku zewe yek. Kan keyet am sambe tototnañ ma mobotnañ ekñenañ nâgât yaññ nâmâtâpme delañ zemâpbe.

¹² Ma neñ yomin ma myuñguñguñin sambe katikpemâbap. Mti kandatnome mamambap.”
(*Zelemia 31:31-34*)

¹³ Âpme Amobotnañ egañ tâtâ ke mti keyet, “Alakñañ” zeye. Kegok zemti itnañañ tâtâ tage keyet tañganañ zeye. Âpme kwitnañ kwitnañ tañganañ bemti maetimben ke belaknik tati ilak endeletme mandelañ zein.

9

Kawawañgalen sesewat mka zegwem zegwem

¹ Tâtâ itnañañ Kawawañ sesewatsasayelen setnañ tageen ke mâti mkañañmak ma munduman

sesewat mka zegwem zegwem msalen tage keyet mamtemien.

² Sesewat mka zegwem zegwem ke teepman walati keñan kutume zut beye. Keñan ñeñan keyet “Kambukñan” kuwien keyet meu bem nini munduman tage keyet palen nupman Kawawañgat zapat mambumbemtemien-galen mundum ma tañam bumbuyet munduman golan weyayañan kogogak matatan.

³ Âpme sangum teepman tungupman ke opem peme totapme mka keñan ñen ikñak enzililiñan keyet kwitnañ “Keñan Kambuk Penawañgat Kambuk” kekok kuwien.

⁴ Keyet keñan kasak sesikñan dolakñan bumbu keyelen mundum golan mpewien. Ma Kawawañan tâtâ amñanemak mti zii zet indaye keyelen bogis beke keyegak tapme pusekñan golan weyañti ambulutpeme matatan ma keyet keñan Alongalen tonje eweñangatan petnañan mge kemak nanzañ palen zii zet kukuñan ma mana selikñan golan weyañti mana wewewien kemak eyo tâtâyelen bogis keyet keñan ilinsakwep bempepeñan.

⁵ Tâtâyelen bogis keyet sakñanen gwaen en-sel zut weyañideme egegat pâwidan bogis ke maambulutatemun keyet dukñanen sâpe sâpe bumbu an ñeñañan nup kan katan amgat yomin Kawawañan katikpepeyet nâmti songom sipman añgalan gogot mundum zenzeñan bogis dukñanen matatan keyet palen matetelimtemien.

Sesewat mka zegwem zegwem keyet zapatnañ eneyet esemteñ mmann delan zesem.

⁶ Kwitnañ kwitnañ kekok bempeme tapmepme

keñañ ñeñañ keyet sâpe sâpe bumbu an ekñenan mobot toti muluwin ke mamtemien.

⁷ Mka keñañ kambuk penañangāt kambukñañ keyet keñanen sâpe sâpe bumbu an ñeñañ egañ nup kan kwep keyet keñan sek kwewetan mamotan. Yangut songom sipmanñiñ yek, egañ sip timti mot ikñangāt yomgat ma am yomton ekñengāt nâmti sip ke tetelime bogis dukñan mundum kwitnañ angalalañ gogot makumtemien keyet mamotan.

⁸ Emetak Teñañ pigok manzikat ndain: sâpe sâpe bumbu anmak zii zetgalen zemâtâtât egetgalen muluwit am ningat tuñgupmnan tazin beme nin Kawawañmagen mebeneknok sesewat mka keñañ kambuk penañangāt kambukñañ ke mebegalen setnañ mambekekzin.

⁹ Sesewat mka zegwem zegwem msalen tazin kapi bam kululuñen katikñañ sokbewe keyet sesepmañ bein. Mka zegwem zegwem keyet keñan meu ma songom timoti sâpe sâpe buwien keyañ zigoset am Kawawañangāt masesewatsamtemien ekñen keñin mme kwetetepmañ benak?

¹⁰ Zii zet ke belak sekgeset etañ, tu meuyelen zetnañ ma sekñ tu zulutpepeyelen zetnañetañ tage. Penañañ Kawawañañ msokbesâpmme tazin keyet sesepmañ mkwabien.

Kilaisiyan ikñangāt sipmanñañ sâpe sâpe buye

¹¹ Kilais ek kwitnañ kwitnañ penañ sokbembeyet zenzeñañ keyet sâpe sâpe bumbu an ñeñañ beye. Mti Egañ sesewat mka sepemañ igagen mobotnañ kululuñen tazin keyet keñan mowege.

Amnan̄ ku walalatnan̄ ma msalen ku tazinen keyet keñan mowege.

¹² Meme ma makau sipman̄ timti ku moge. Ikn̄anḡat sipman̄ penan̄ ke mka keñan kambuk penan̄gat kambukñan ke mmoti sipman̄ sek kwewetan̄ tetelime mekoge keyan̄ tatat katikñan̄ matakwazin. Sipman̄ keyan̄ gakikiengatnan̄ ndatim kwat ndeyeyan̄ alak mama kanzizitgat zapat tatnup.

¹³ Eweñan̄ zii zelan̄ meme ma makauyet sipman̄ timoti teteliliyet zenzenan̄ ma makau gandenan̄ bume zime mupmapman̄ timti kâ kwakwatnan̄ ke tuyen time topme luman̄ti keyan̄ am set zii mpepen̄angalen an̄gosomti nukñan̄ aiikñan̄ keyelen gwesep mti tetelime mekoti am keyan̄ mimindeme am kwetetepman̄ mambemtemien, ke sekgeset etan̄ mme kwetetepman̄ mamimindentan̄.

¹⁴ Keyan̄gut Kilaisiyet sipman̄an̄ songom ekñengalen siwin sebempemti mobotnan̄ tazin e egan̄ yom ñen ku mge keyet penan̄an̄. Kilaisiyan̄ mama kebon̄ man̄ge ke Emetak Teñ mama kanzizit mamainan̄ winde same mge. Ma naman egan̄ ikn̄anḡat mamanan̄ Kawawan̄gat sâpe sâpe nembon̄ sayeyepm egat sipman̄an̄ nin zulutndeme teñ bewennan̄ Kawawan̄ mama kanzizit ton̄an̄ ek ñep sisilin̄ mulup msawanup.

¹⁵ Keyepmti Kilaisiyan̄ tâtâ alakñan̄ keyelen an̄ tun̄gupman̄ mobotnan̄ penan̄ beye. Mti tâtâ itnan̄anen mamti yom aik kwabien ke yek bem-beyet ikñan̄ gakiye. Kogogapm am egat zapat mamaip ekñenan̄ mama kanzizit mamayet zetik mimindenden̄an̄ ke ñep mepmamambep.

¹⁶ Betziñ toñañ bembeyelen setnañ kapigok, an ñenañ gakime egalen betziñañ ke an ñenañ belak etañ maekdamuñ min. Yanñ an titiyet nâmpepenañ keyañ damuñ tapmepme toñañañ gakimeñgut an keyañ matin.

¹⁷ Egañ ewe alik mame betziñgat zetnañ zenzenañ ke belak ewe tapme an keyañ gakimeñgut zet keyet penañañ ñep sokbenak.

¹⁸ Kogogapm tâtâ itnañañ ke penañañmak bembeyelen nâmbiengapmti songom kume sipmañañ topme keyañ penañañmak mambemtan.

¹⁹ Moses ek zii zet sambe zemâtâtpepenañ keyet katanñ am sambe diindome delañ zemâpme makau gandenangot sipmañ tumak lelimpeme tapme sindip palen sipsip zupmañ ñamañ keyañ zampemti keyañ siwenn olekti Kawawañgalen zet zapat meluwanmak munguñguñañ palen ma animbi ekñengot palen matetelintan.

²⁰ Mti pigok diindoye,
 “Kawawañañ inmak tâtâ mimiyet diindoye keyelen sip e ilak kapi.” *(Kisim Bek 24:8)*

²¹ Mti sesewat mka zegwem zegwem ma sâpe sâpe bumbuyelen batikondo mee ke kegogak siwanñ tetelime sipsak mambemtan.

²² Ke zii zelen zenzenañ keyet katanñ kwitnañ kwitnañ sambe katanñ siwanñ etañ zulupme kwetetepmañ bemâge. Ma sippiñ keyañ amgat bekanañin zulupme delañ zenzeyelen setnañ ñen ku tazin.

Kilaisiyañ ningalen yomgat dopmañ gakiye keyañ sâpe sâpe bumbuñañnok beye

²³ Kwitnaŋ kwitnaŋ sesewat mka zegwem zegwemgat tazin ke penaŋ kululuŋen gwaen tazin keyet sesepmaŋ kegogapm siwaŋ tetelime dukŋinan mopme kwetetepmaŋ bembeyet zenzenaŋ keyet sâpe sâpe mambumtemien. Kogogapm am kululuŋen mebegalen ekŋen mme kwetetepmaŋ penaŋ bembeyelen sâpe sâpe sakaŋmaŋ igagen dolakŋaŋ penaŋ bumbuyelen.

²⁴ Keyepmti nin nânup Kilais egaŋ sesewat mka amnaŋ belinan walalatnaŋ keyet keŋan kambuk zeip keyet sesepmaŋ msalen tazin keyet ku moge. Kawawaŋgalen sesewat mka keŋan kambuk kululuŋen tazin keyet keŋan moti Kawawaŋgat ŋenzimoseŋnaŋ nin ndamukulem mimiyet nâmti mandundum sain.

²⁵ Kilaisiyaŋ ikŋaŋegak Kawawaŋgat sâpe sâpe sasayet sek kwep gakiye. Ke ewe sakwalambemti ku mimiyelen. Kogok mti egaŋ kululuŋen mogeyaŋ tazin. Egaŋ zii zelaŋ zeinen sâpe sâpe bumbu an ŋeŋaŋ egaŋ nup kan sambe amgat yomin timti sek kwep mka keŋaŋ kambuk penaŋaŋgat kambukŋaŋ zeuwen moti soŋgom ekŋengalen sip matimotemien keboŋ ke ku mge yek penaŋ.

²⁶ Kilais ek kegok mnak ze msat kululuŋ sokbeye keyetnaŋ kwazinen amgalen yomgat mti Kilaisiyaŋ gakimti gakikiyegak mamanak. Yangut kegok yek. Egaŋ sek kwewetaŋ gakimti yom sambe mkwakwatnaŋ ma mimiŋaŋ ma mmobep ekŋen keyet katanŋ sek kwep dopmaŋin gakim delaŋ zeye. Nen ewe ku sakwalambemti gakikiyelen.

²⁷ Am sambe nin sek kwewetaŋ gakiwanup.

Mti keyet baman daenen zet muluwen tabanup.

²⁸ Kegogapmti Kilaisiyan ikñanğat palen am sambeyelen yom time mopme sek kwep gakiye. Kegok mgeyepm gilik zem kosâpmnen yom katikpepeyelen mulup ewe ku msâpm. Am egat nâmkiñpenti webem maip ekñen mama kanzizit indasâğât kosâpm.

10

Sâpe sâpe ñeñan mambumkwatemien keyan yom ñep ku makatikpemtan

¹ Zii zelen sâpe sâpe bumbuyet zenzenan ke kwitnan kwitnan dolaknan bam sokbewe keyet sesepman etan mkwabien. Keyepm sâpe sâpe bumbu an ekñenan zii zet gawepumti nup kan katan sâpe sâpe bumti bumbuyak mkwapme am Kawawan masesewatsatemien ekñen keñin mme kwetetepman tatat katiknan ku matatan.

² Sâpe sâpe mambumtemienan am mme kwetetepman bewiek ze ekñenan sâpe sâpe mene mene ewe ku mambumambiek. Keyan am Kawawan masesewatsaip ekñen mme yompiñ sipmanmak kwetetepman bewiek ze ekñenan yominanğat keñinan nâmnuknan ewe ku mbiek.

³ Sâpe sâpe kan ñen kan ñen mambumkwapme keyan mme ekñenan yominanğat manâmkwatemien.

⁴ Makau apman ma meme egegat siwidan yomin ñep ku zulupme delan zemâtnak.

⁵ Keyepmti Kilaisiyan msalen kogeen Kawawanğat zet pigok zeye,

“Geŋ songom kumti sâpe sâpe mambuip keyet tikŋaŋ penaŋ ku manânik. Yaŋgut geŋ neŋ am sek kot munduŋduŋgat eweŋanegak weyaŋ bempemane tage ke koti munduŋti sâpe sâpeyelen songomnok bema nome gakiwan.

⁶ Geŋ songom melesin ambepeme tewen motati zim totot ma amnaŋ geŋ yomin katikpepeyeyet nâmti sâpe sâpe bumgame keyet nâmane tikŋaŋ penaŋ ku mambein.

⁷ Âpme nenangat pigok zewi, ‘Kawawaŋ, nânik, neŋ gâlen zet gawepupuyeyet msalen toban. Gâlen Zet Itnaŋanen meluwaŋ mimiŋaŋ keyet penaŋaŋ ilak neŋ kapi kotalap.’ ” *(Sam 40:6-8)*

⁸ Sâpe sâpe bumbu keyet zii zelaŋ pigok zeye,

“Sâpe sâpe songom melesin ambepeme tewen motati zim totot ma amnaŋ geŋ yomin katikpepeyeyet nâmti sâpe sâpe sakam ikŋak ikŋak mambumgaip ma tewalaŋ notnaŋ mamgaip keyet nâmane tikŋaŋ penaŋ ku mambein.” *(Sam 40:6)*

⁹ Kogok zemti naman zet ŋen pigok zeye,

“Kawawaŋ, nânik, neŋ gâlen zet gawepupuyelen msalen toban.” *(Sam 40:7)*

Egaŋ zet kegok zeye ke kwitnaŋ kwitnaŋ itnaŋaŋ mpeme mepme alakŋaŋ ŋen mwatonzempesâgât nâmtiyepmti zeye.

¹⁰ Keyepmti Zisas Kilaisiyaŋ ikŋangaŋat sekŋaŋ ke Kawawaŋ sâpe sâpenok ketalasim same keyaŋ nin keŋŋ mme kwetetepmaŋ bewen. Ke sek kwewetaŋ mge keyaŋgut keyet pembenanaŋ kwesin wemti wembe.

11 Sâpe sâpe bumbu an sambe ekñenaj kasup ñen kasup ñen sesewat muluwin mti sâpe sâpe bumti bumbuyak mamkwetemien. Âpme keyan yomin ñep ku peme mebegalen.

12-14 Kilais egañ yomgat sâpe sâpe gakikiñanaj mise kwep sâpe sâpe mambumkwatemienok bumdelaj zemti animbi mme kwetetepmaj bewienaj ekñen kwesin kwesin mambej. Ekñen egañ sâpe sâpe kwewetaj bumti mme dolakñaj etaj bemâpme gwaenen mogeyaj Kawawañgat betnaj penaset totazin.

“Mme mundum ke tapme Kawawañaj kasañane indatimti egat setnaj kandañan timot mulaloñ indeweyet damuñ tazin.” *(Sam 110:1)*

15 Keyet Emetak Tenaj Kawawañgalen Zet Itanañan kapigok zemsokbemndain,

16 “Kan kapi delaj zeme neñ bam ekñenmak tâtâ alakñaj ñen mbap. Neñ zii zet zetn keñinanen bem indema tabep. Ma neñ zii zetn ñoktikñinanen meluwañ mpema tabe.” *(Zelemaia 31:33)*

17 Mti Egañ ewe zet pigok tusumti zeye,
 “Keyepmti neñ yominañgat ma myuñguñguñañgat kandatnome mamambap.” *(Zelemaia 31:34)*

18 Kogogapm Kawawañaj yom katikpewe beme sâpe sâpe bumbu an ekñenaj sâpe sâpe yom peme mebegat zembuwep ke yañepin.

Nin Kawawañ nâmkiniñpenti ekmagen sokñan mebanup

19-20 Ewenan sanġum sesewat mka zegwem zegwem keġan zut kalaġme mekotatagat anzam matatan ke Zisasiyaġ gakime endelege. Kegok mti egaġ set alakġaġ sipmaġaġ zulutndeyeyepm nin sesewat mka keġaġ kambukġan penaġat keġan meti kwesiġ mamambanup. Kogogapm Kilaismagen notnne, Zisas ikġaġgat sipmaġaġ ningalen yom zulugeyepm nin Kawawaġmagen kiġgagaġiġ ekmagen sokġan nâmtalati mamep-mambanup.

21 Âpme ningalen sâpe sâpe bumbu an ġeġaġ Zisas egaġ Kawawaġgalen sesewat mka keġan ke bugan ġeġaġ bemti megeyepmti

22 nin ek nâmkġipemann keyaġ keġnaġgalen yom sambe sipmaġaġ zulut kaputme mepme delaġ manzein. Kogogapm nin yommnaġgat nâmnukġaġ ġen ku mimiyelen yek. Nin nâmtalatmepmann tu penaġaġ zulutndewiennok keġnan penaġ sukwep nâmbanup Kawawaġaġ ġep ndamukulem mbe zemti ekmagen sokġan mepmamambanup.

23 Âpme Kawawaġaġ zetik mti zet manzeinen penaġaġmak etaġ mambein. Ke nâmtiyepm nâmkġipepen ku katikpewanup kalinġaġ atam tabanup.

24 Mti nin notnne indamukulem mimiyet set-naset etaġ mâti keġin meleġ belajaġ bemti gogot mimindewanup.

25 Âpme Kawawaġgalen zet nânâyelen ondedagen am notnaġ ekġenaġ kokopiġ belak wisat mti matalip. Pi Zisas kokogalen kan ilak sokġan bein kegogapm nin Kawawaġgalen zet nânâyetaġ

ondekti notnne ekñengat keñin melenj belanj be-
wanup.

*Nin Kawawañgat Nemunañ ku bamkumpe-
wanup*

²⁶ Yomgat sâpe sâpe bumbuyelen setnañ
ñen ku tazin. Kogogapm nin zet penañ
ñotekñañ Zisasiyañ ningat yomgat gakiye zet ke
keñnañgalak bamkumpewanup beme ningalen
yom katikpepeyelen setnañ ñen kogogak ku
tatndawe.

²⁷ Enenogat Zisasiyet gakikiñañ ku
nâmkinpemann keyet dopmañ Kawawañañ
zemdelañ zenze muluwen ndesâpm egalen
zet zemdelañ zenze mulup kanañ ke
kiñgagatnañmak ma tep tañam temañmak manzin
keyañ am Kawawañgat kasa mamip ekñen ke
indazime mupmamañ etañ bewep.

²⁸ Nin pigok nânup an ñenañ Mosesiyelen
zii zet ke añgosome an zut ma tuk ekñenañ
ekti mimyuñgugunañ ke zemkawañ bewep beme
ekñenañ an keyet kembeñ ku mbep ek kume
gakiwe.

²⁹ Âpme naman kogogak. An ñen ek
Kawawañgat Nemunañ zemtalatpempti mtopewe
ma tâtâ alakñañgalen sip zulutme keyañ keñañ
mme kwetetepmañ beye keyet nâme pepesut
bewe beme dopmañ bekanañ penañ tiwe ma
keñ taoletgalen Emetak Teñ am mme keñ taolet
palen mamaip zemtalatpewe beme am ekñen ke
nukñañ omba penañ tiwep.

³⁰ Nin zet kapigok zeye ke nin nânup,

“Yom dopman mutumindanda mulup ke nen mbap.” (Zii Zet 32:35)

Ma nen ewe pigok zenzenan tazin,

“Amobotnan ek amnene ekngalengaleng zet zemdelan zemindamabe.” (Zii Zet 32:36)

³¹ Kawawan mama tonan egalen belen am yommak yomgat dopman mutumindawe ke kwitnan kwitnan kinngagatnanmak penan.

Nin namkinpepeen katiknan bemti tabanup

³² In alagalak namkinpepeen yanbemti tabien keyet otnait. Kan keyet in Kawawanan Emetak Ten indame egan busatnan indame timtati amnan sisipenpen mindamti sek sindem indame in timti keyet kanan in windenjan bemti tabien.

³³ Kan notnangat eknenan animbi sambe ekngat zikalinan indati mozem indome tabien mti zet mgasik gasik penan pi mandiindoip mti nuknan sambe dukninan bemindewien. Kan notnangat in am noline kwitnan kwitnan kebon sokbeme indikti indamukulem mimindewien.

³⁴ In nolin notnan mka katiknan towepme ekngapmti kemberen teman mbien. Ma milom bilombi omenzan time in kanan olojen palen tati indikme belak tiwien. In kwitnan kwitnan kululujen tatatnan katiknan bam tiwep ke namtiyepm kekok mbien.

³⁵ Keyepmti pi eknenan kekok mindame windenjin ku kwalebe. Windenjan bem maneti bam penanan teman penan tiwep.

³⁶ Mti in windenjin bemti Kawawanan kwitnan kwitnan in mimiyet manamtiknan min ke mbep

beme keyet katnaŋ mamti kwitnaŋ kwitnaŋ zetik mimindendaŋ keyet penaŋaŋ tiwep.

³⁷ Keyepmti kan belaknik bugan tazin ke delaŋ zeme Kawawaŋgalen zelaŋ penaŋaŋmak bewe, “Amobotnaŋaŋ kosât zeye ke ku katikpewe; egaŋ sakwep kobe.

³⁸ Neŋ am manâmkiŋpenep ekŋen nâmkiŋpepenin neŋmagen tazin ke ekti kwilin, ‘An teŋ,’ makuyap ma ekŋen nâmkiŋpepeen sukŋaŋ bewep beme neŋ ekŋengat nâmindema dolakŋaŋ penaŋ ku bewe.” *(Habakuk 2:3-4)*

³⁹ Nin nâmkiŋpepeen sukŋaŋ bewanup beme walelet keyet keŋan mebegalen. Keyaŋgut nin am keboŋ yek. Nin am nâmkiŋpepemak bewenngapmti Kawawaŋaŋ mama kanzizit ndandayelen maŋge tatnup.

11

Nâmkiŋpepeyeen katikŋaŋ bemti mamayelen yaŋaŋ

¹ Bamgat kwitnaŋ kwitnaŋ titiyet buŋam zapaŋaŋ diindondaŋaŋ keyet webemti damaŋ mama ma kwitnaŋ kwitnaŋ zikalaŋ eekpiŋ belak keŋaŋ etaŋ nâmkaliŋ bemti mama keyaŋ nâmkiŋpepe penaŋ bein.

² Kawawaŋgalen am eweŋan baen mamkwa-bien ekŋengalen nâmkiŋpepe sepemaŋ keboŋ mti mame Kawawaŋaŋ keyet nâmindeme dolakŋaŋ beye.

³ Kululuŋ ma msat kapi Kawawaŋaŋ zeme sokbeye. Zet ke nâmkiŋpepemak mamti yaŋaŋ manâmâtâtnup. Kwitnaŋ kwitnaŋ tapme

eknup kapi Kawawaŋaŋ kwitnaŋ kwitnaŋ ku wewenŋatnaŋ mme sokbeye.

Abelmak Inok ma Noa ekŋengalen nâmkijpepeŋin

⁴ Abel ek nâmkijpepemak manŋe keyepm Kawawaŋgat sâpe sâpe bumsame Kawawaŋaŋ ekme ŋep beme datnaŋ Kein egalen ektakalimpeye. Abel nâmkijpepeŋaŋgapmti Kawawaŋaŋ an teŋ zemti sâpe sâpeŋaŋ kogogak nâme dolakŋaŋ beye. Abelaŋ gakiye yaŋgut egalen nâmkijpepeŋaŋaŋ nin ekti mâbâgat sepem matazin.

⁵ Inok ek nâmkijpepemak manŋe keyepmti Kawawaŋ ek ku gakikiyet nâmpemti sekŋaŋ mele-siŋ wati mowege. Kawawaŋaŋ kekok mme am ekŋenaŋ egat timabien. Ewe kululuŋen mobopiŋ tapme Kawawaŋaŋ egat nâmkijpepeŋaŋgat nâme dolakŋaŋ penaŋ beye.

⁶ Nin nâmkijpepepiŋ maman Kawawaŋaŋ ningat nâme dolakŋaŋ ku bewe. Nin Kawawaŋ mamain ke penaŋ nâmkijpewanup mme am ek aiksâgât windenŋaŋbeŋ matimalip ekŋen egaŋ tosa dolakŋaŋaŋ maindain.

⁷ Noa ek nâmkijpepemak manŋe keyepmti Kawawaŋaŋ kwitnaŋ kwitnaŋ bam sokbewe keyet golaŋaŋ zemsokbemsame nâŋge. Dundume ek pedondom samti sip kwep ekŋen alik mamayet nâmti waŋga walage. Kegok mge keyaŋ msat katanŋalen am bekaŋaŋ mimi toŋaŋ kekok msokbeye. Noa nâmkijpepeŋaŋgapmti Kawawaŋaŋ, “An teŋ,” kwitnaŋ kekok kuye.

Abalaamgalen nâmkijpepeŋaŋgat yaŋaŋ

⁸ Abalaam ek nâmkijpepemak manje keyepmti Kawawaŋaŋ msatnaŋ yaŋaŋ penti msat nen met titiyet zempeme egaŋ zetnaŋ gawepuye. Mti msat deset sasayet zeye ke egaŋ nânâpiŋ belak etaŋ zetnaŋ gawepumti mege.

⁹ Nâmkijpepemak manje keyepmti msat zetik mpeye ke mege. Ke lueŋ maneti mesâtnok mka zegwem zegwem walati ke mawemtan. Aisakmak Zekop eget msat keyet Kawawaŋaŋ zetik mimidendenŋapmti sepem kegogak mbun.

¹⁰ Abalaam ek mka tatat katikŋaŋ kululuŋen Kawawaŋaŋ timbilanŋe mpemti walatpeye ke sasayet nânân mamamtan.

¹¹ Sela ek nâmkijpepemak mamti imbi ilip penaŋ ke beye yaŋgut Kawawaŋaŋ menok mme egaŋ nemba kambakmak tage. Sela egaŋ kapigok nânŋe, “Kawawaŋaŋ zetik mam ke penaŋaŋmak etaŋ masokbein yaŋ nemba sokbembeyet buŋam zapat zeye ke penaŋaŋ sokbewe.”

¹² Keyepmti an kwewetaŋ ke am ambet munzunuŋalen windenaŋ delaŋ zeye yaŋgut ekma-gengatnaŋ nemba sokbem sambelenbien kululuŋen wenzim ma nembuyelen gambibik tazin amnaŋ ku maiiŋalen nembonŋ am keyet sepem sokbewien.

¹³ Am ekŋen keyaŋ nâmkijpepemak mamti gakimâpme delaŋ zeye. Kwitnaŋ kwitnaŋ zetik mimidendenŋaŋ ke belak beŋaŋ daenen tapme ekbienŋgut ku timti ewe belak etaŋ oloŋen palen nâmkijpepemak mamtemien. Kogok mti yaŋaŋin pigok ekbien, “Nin msat kapi belak lueŋ ma am mukup mamakup.”

14 Am zet kebonj manzeip ekñenanj msat ma-
maip ke pemti met msalin penanj ñen aiikgalen
manâip.

15 Mti ilinañgalen mka msalin pemti kobien
keyet ku nâmbien. Keyet nâmbiek ze gilik zemti
mesât nâmbiegen ñep mebiek.

16 Kogok mmamti ekñenanj mka tatat katikñanj
ke met titiyet kenjin temanj tage. Kululunjen tazin
keyet nâpeñ mambien. Keyepm Kawawanj ek
ekñengalen Kawawanj kegok zewanek keyet nâme
bekananj ku benak. Enenogat egañ ekñengat mka
temanj ñen aikindawe.

17 Abalaam ek nâmkijpepemak mame
Kawawanjanj yanjanj mekme egañ Aisak sâpe sâpe
bumbuyet sisak palen mobempeme tage. Egañ
zetik keyet penanj Aisak nânge yanjut nemunanj
kwewetanj ke Kawawanjat sasâgât mge.

18 Kawawanjanj zetik pigok msaye,

“Aisak ekmagen inşokdine sambe penanj sokbem
sambelenbep.” *(Sokbembe 21:12)*

19 Abalaamanj ke kapigok nâmti mge, “Kawawanj
ek am gakikiñanj mme wawatgalen windenjanj
tazin keyepmti gakinak ze naman Kawawanjanj
gilik zemti gakikiengatnanj ñep mme watnak.”
Ñen kapigok mene zewanek, nemunanj sâpe sâpe
mundumengatnanj watoge ke gakikiñanjatnanj
mwage sepem beye.

20 Aisak ek nâmkijpepemak manje keyepmti
egañ Isâ ma Zekop zemgwananj zet mimidamti
kwitnanj kwitnanj bam sokbemidawe keyet zapat-
nanj diidoje.

21 Zekop ek nâmkîņpepemek maņge keyepmti gakikiyelen kanaņ bududuk beme Zosepgat nem-ulatnene zemgwatnaņ zet mimitdamti tonģe palen tati Kawawaņ pedondom saye.

22 Zosep ek nâmkîņpepemek maņge keyepmti gakiki kanaņ sokņaņ beme nâmti Islael am ekņaņaņ Izip msat pemti mebeggat zapatnaņ diindomti naman mesâtati kasetnaņ mti mebegat eweņanek zemâtâtindaye.

Mosesiyet nâmkîņpepeņaņgat yaņaņ

23 Mosesiyet manaņ bipmaņ egelaņ nâmkîņpepemek mambun keyepmti namba sokbeme egelaņ namba ke namba notnaņ ekņaņ nemboņ yek keyepmti egomti Izip ekņaņgalen amobotnaņgalen zemkaliņ bembe keyet kiņgagapiņ eyoņa tuk pi enzilimpemalu matatan.

24 Moses ek nâmkîņpepemek maņge keyepmti egaņ sememti mame am ekņaņaņ Palao egat nem-baņaņgat nemuņaņ zenzeyet egaņ keyet nâme wisatnaņmak beye.

25 Egaņ Kawawaņgalen am ekņaņmak kot tusumti nukņaņ pupuyelen nâmti ekņaņmak tusuye. Egaņ mama mimi bekaņaņgalen tikņaņ seleset mâtî kan belaknik bugan oloņa mimiyet nâme ņep ku beye.

26 An Kilaisiyaņ nukņaņgatnaņ indatitiyet zetik mge keyaņ sindem tiwenok Mosesiyaņ timti Izip msatgatnaņ mânep milawatgat tikņaņ ku nâye. Enenogat egaņ maneti bam tosaņaņ kululuņaen tiwe keyet nâme mopme maņge.

²⁷ Mosesiyan nâmkijpepemak manje keyepmti Palaoyelen nenzinziñ keyet nâme betatnañ beme Izip msat katikpeye. Egan Kawawañ amnañ zikalinañ ku eekgalen ke egañ ekti mimiñañnok ekmagen wetekumti tage.

²⁸ Moses ek nâmkijpepemak manje keyepmti Angalalañ Kendo tage. Egañ zeme Isael am ekñenañ sipsip kumti sipmañañ sekekegen zulut-pemepme ensel egañ kasa tim kwati am indome gakikiyelen keyañ sip ke ekti nemuñine yu ekñen ku indome gakiwien.

Am eweñan nâmkijpepemak mambien ekñengat zapalin

²⁹ Âpme Isael am ekñenañ nâmkijpepemak mambien keyepmti Kawawañañ zeme Nembu Namañañ epeemti metat kotat mme msalen imti tu nembet daeneset mowepbien. Âpme Izip am ekñengalen kasa kuku an ekñenañ keyegak indamâti mowetne zemti metnepeme nembuyan munduman toti indaminziliye.

³⁰ Isael am ekñen nâmkijpepemak mambien keyepmti Zeliko mka kimbat temañ bembuluñ tati tokwapme kasup mulup mimi 7 kegok mepme kimbat nanzañañ bembenañ ke epeem topmâge.

³¹ Imbi set kileñ mama kwitnañ Leap ek nâmkijpepemak manje keyepmti an zut msat wiliñgiwun eget indikdamuñ mimideye. Âpme am zet kululu Isael ekñenañ indowien kan keyet ek angalanpewien.

³² Yangut zet zapat notnañ Gidion ma Belek

ma Semsân
ma Zapet
ma Dewit
ma Samuel

ma golan zet zenze an ekñenañ mimiñañ ke zewagen kan teepmañ penañ benak.

³³ Am notnañ nâmkijpepemak mambien keyepmti am mañge temañ timtot indewien ma am notnañ mama mimi tenjat mulupmañ mbien. Ma am notnañ Kawawañañ kwitnañ kwitnañ ñen indasât zetik mge. Ma am notnañ laiongat dembusekñañ bekekbien.

³⁴ Am notnañ tep temañ tazime mme bep zeye ma am notnañ kasañneyelen gembo kukñañ witikme mege. Ma am notnañ windenjinpiñ winde indame windenjinberj tabien. Ma am notnañ kasa kukuyen windenjinberj tati kasa kuwien. Am notnañañ amobotnañ ñeniyelen kasa kuku an ekñen windenjañ bemti indamâpme mebien.

³⁵ Imbi notnañ ekñengalen nemba gakiwien mme alik bemti wabien. Am notnañ kasa ekñenañ indatimti mka katikñañ indemti sekñin omba penañ indom walepme gakikiyelenok penañ tabien. Ekñenañ Kawawañ bamkumpewien ze kasa ekñenañ ñep indemti mebiek. Yanjut ekñenañ kasa ekñengalen zet kumti ekñenañ gakikiengatnan wati mama dolakñañ titi keyet nâmti katikñañ bemtabien.

³⁶ Am notnañ ekñen kasa ekñenañ indatimti kwelalin kumti sindiwañ indawitikbien. Ma am notnañ selin belin tek katikñañañ zam indemti mka katikñañ indeme nukñañ pumti tabien.

³⁷ Am notnañ ekñen nanzañañ indome gakiwien. Am notnañ ekñen sâyañ indauluñme butnañ butnañ towembien. Am notnañ wanam kukñañañ indañme gakiwien. Am notnañ ekñen kuñzuñpeñ mamti sipsip ma memeyet sekñinañ sanğumnok ambulut mamtemien. Am notnañ sekgalen bandingot olat olat temañ mbien. Âpme am notnañ sisipeñpeñ mimindawien ma am notnañ muluwañ bekañañ penañ mimindawien.

³⁸ Kegok mme notnañañ msat ampiñan mepmambien ma notnañañ kalañ dukñañ motabien ma notnañañ nanzañ enzuñan wemwat mti mamamtemien. Am msat kapiyelen indikme ekñen bekañañ mimi toñañ bewienanğut bekañañ toñañ penañ am msat kapiyelen.

³⁹ Animbi ekñen ke nâmkiñpepemak mambien keyepmti ekñen Kawawañgat zikatnan mama mimiñin dolakñañ penañ beye. Yanğut Kawawañañ ekñen kwitnañ kwitnañ titiyet zetik mimindaye ke ku tiwien.

⁴⁰ Enenogat Kawawañañ ekñen teñ kwakwagat eweñan baen zetik mge ke ekñengot etañ yek. Nin eyo teñ kwakwagat nâmti zetik mge.

12

¹ Animbi nâmkiñpepeñinmak sambe eweñan mamkwabien ekñen nukñañ omba timti gakiwien kululuñen mobienañ ekñen keyañ nâmkiñpem mamayelen set bem ndawien. Ekñen keyelen nâmkiñpepeyeen mama ke nin ekti mâbâgat set katnañ bempewien. Keyepmti nin nukñañ sambe ma yom ningat palen mamilik tazin ke katikpewanup. Mti zet zikat

ndandaŋanen ke tati wisat mimipiŋ Kawawaŋaŋ piliŋ bemndeyen ke winde bemti mebanup.

² Mti Zisas nâmkĩŋpepeyet ŋeŋaŋ bembe an ma nâmkĩŋpepe keyet penaŋaŋ aiksâgât ek ektitimti mambeŋ. Ek keŋ oloŋen temaŋ Kawawaŋaŋ bam sasayet zenzeŋaŋ keyet nâmti keyepmti tewen moti sindem temaŋ tiye ma amnaŋ sakambuk omba penaŋ sawien ke nâmisimti mmeti Kawawaŋalen mundumen moti egat betnaŋ penaset totageyaŋ tazin.

³ Eweŋan am bekanan mimi ekŋenaŋ Zisasiyet kasa ŋenzinziŋ omba penaŋ mbien. Yaŋgut egaŋ ke kume topme nâmtalati windenŋaŋbeŋ tage. In ek msawien ke ekti sebelin sukŋaŋ ku bewe ma keŋin keyet teenŋaŋ ku bewe.

Kawawaŋ Biengalen musuwewetnaŋ pembe- naŋ

⁴ In nâmkĩŋpepeŋinaŋgat yaŋaŋ meegat sindem indame nâme sindem omba penaŋ tazewaŋgut inmagengatnaŋ ŋenaŋ ewe ku gakiye Zisasiyaŋ ningalen yomgat windenŋaŋ mtopepeyet gakiye ke nembonŋ.

⁵⁻⁶ Ingat Kawawaŋaŋ, “Nemunambanne,” zeye zet ke in keŋinan mkatikŋaŋ bembeyet nâmti zein ke kandabien ma zigok?

“Nemun nambanne, Amobotnaŋ egaŋ am ŋen gogot mpesâgât nâmti ekmagen musuwewet mulup omba penaŋ mamindein ma egaŋ nemunambaŋane penaŋ ekŋen kegogak maindamusuwetindein keyepm Amobotnaŋaŋ gamusuwetgeme geŋ nâmane tototnaŋ ku bewe. Egaŋ

geŋ gamusuwet gesât nukŋaŋ ŋen game
geŋ keyet nâmane bekaŋaŋ ku bewe.”
(*Totatatgalen Set 3:11-12*)

⁷ Nemba biwin dolakŋaŋaŋ nemunambaŋene
mamusuwetindeip keyet kataŋ Amobotnaŋaŋ
indamusuwesât mme in ke ekti windaŋin
ku kwalebe. Kawawaŋaŋ indikme
nemunambaŋane beme sepem kekok ke
mamimindain.

⁸ Nemba biwin dolakŋaŋaŋ nemunambaŋene
mamusuwetindein. In ku indamusuwetinden-
deŋaŋ beme in nemunambaŋane penaŋ yek, be-
lak kambu indabebetnaŋ kekok bein.

⁹ Ma ŋen ewe pigok zema nâit, bipmne
msalengatnaŋ ekŋen kapiyaŋ indamusuwepme
in ekŋengat kandaŋinan meti zelin maŋgawepuip.
Keyet kataŋ an indapmge Kawawaŋ Bien mama
kanzizit toŋaŋaŋ indamusuwepme nin egat
kandaŋan meti zetnaŋ gawepunup. Enenogat
egaŋ mama kanzizit keyet penaŋaŋ ndawe.

¹⁰ Bipmne ekŋenaŋ nânâŋin tage bukeyet kataŋ
kan belaknik bugan ke ndamusuwet ndemk-
wabien. Âpme Kawawaŋaŋ gulak ninmagen
kwitnaŋ kwitnaŋ pembenan sokbemndasâpmme
mandamusuwezin ke ikŋaŋ nembon teŋ bem-
beyet nâmti mandamusuwezin.

¹¹ Musuwetndeme nâman sindemaŋmak
mambein. Yaŋgut sindem keyet keŋaset
Kawawaŋaŋ nânâ dolakŋaŋ ndame keŋ
sewakŋaŋ maaiknup ma egaŋ nin mama mimi
teŋ mimiyelen manâinen ke mamnup.

¹² Keyepmti in nâmkinpepeŋinan nukŋaŋ
sambe in taaikme keyaŋ sebelin mme ma sukŋaŋ

bein kegogapmti Kawawanj dundum same eganj winde indame dopmanj bandim dopmanj bandim mti windenjinbej tabep.

¹³ In wati mama mimiñin tej mama seleset mâti im mepme nâmkinpepeen noline ekñen nâmkinpepeen kaliñanj ku matalip keyanj indikti Kawawanjalen mama mimi mâti mbep.

¹⁴ In am sambemak keñ sawakñanj palen mamayet mulup windenjanbej mbep. Ma keñin kwetetepmanj bemi mamayet mulupmanj mbep. An ñen keñanj kwetetepmanj ku tabe beme eganj Amobotnanmak ku mambe.

¹⁵ Inmagengatnanj ñen Kawawanjalen keñ taoletnanj ñen witikme mebeyet dopmanj damun dopmanj damun mbep. Mti ñenzinzingat kindiñanj zewet niñgesatnok peme petnanj epeem kwati in sambe indabumti keñin mme yunju temebemagengat eksemti mambep.

¹⁶ Mneti inmagengatnanj notnananj set kilenj mambepgat eksewep. Ma an ñenanj Kawawanj bankumpewemagengat Isâ eganj ewenjan mge kekok ku mbep. Eganj meu isikñanj bugan keyepmti eganj ayuyelen betzin biwinanj indandayelen beke ketalasiye.

¹⁷ Âpme in keyet nâip ek bam betzin sasayet zetik mimiñanj ke ku sasananj. Isâyanj bipmananj betzin sasayet omba penanj sumsame keyanj bipmanjat keñanj ku mgilik zeye, yek penanj. Belak etanj sum olage.

Kawawanjalen kalanj alakñanj ikñanj tazinen ke mobien

18 In Zuda am ekñenañ kalañ ñen belañ ñep ku timepmegalen keyet keñan ku patañ zewien yek. Ma kalañ tep temañ manzin ma tambusosok kiñkiñañ manzamtazin ma tâgâ windenñañben makun keyet keñan ewe ku mebien.

19 Ma lumun kwisak ma zet bimñande gâlâñañ temañ ke ewe ku nâmbien. Am kwitnañ kwitnañ eknâmbien ekñenañ Kawawañgalen bim ñande ke ewe ke nânâyet Moses sumsawien.

20 Zet kapigok zenzenañ keyepmti ekñenañ nâme kiñgagatnañmak beye,

“Am ma songom mene ñenañ kalañ ke timakbe beme ek nanzañañ timti kume gakiwe.”

(Kisim Bek 19:12-13)

21 Ekñenañ kwitnañ kwitnañ sokbeme ekbien keyet wenjin mebetnañ mamtemien. Âpme Mosesiyañ kwitnañ kwitnañ ekmâge keyet pigok zeye,

“Ñeñ kiñgati sebelañ diñdiñ penañ miya.” *(Zii Zet 9:19)*

22 In kalañ keboñ keyet ku mobien. In Saion kalañ Kawawañ mama toñañ egalen Zelusalem mka temañ kululuñen tazin ke patañ zewien. Ensel sambe sopmañ penañ ondektati oloñen mti tapme in tunguwinan patañ zewien.

23 In Kawawañgalen nembrañane penañ ekñengalen ondedagen patañ zewien. Ingat kwilin Kawawañañ mamayelen muluwañ kumpeyeyañ kululuñen gwaen tazin. Ma Kawawañ am sambe ningat zemdelañ zenze an teñ ekmagen patañ zewien. Mti am sambe nâmkijpepenñmak Kawawañañ mme teñ bemti mangakiwien ekñenmak tusuwien.

24 Âpme Zisasiyan tâtâ alaknangalen njanan bembe an beye ewenan egan tâtâ ke mkatik bembeyet sipman mulage. Abelijet sipmanan yongat dopman mututuyet kwizet makuin yangut Zisasiyet sipmanan am angalanindemti ken sewaknan mimindandayet kwizet makuin ekmagen kopatan zewien.

Nin weyan eksemti mambanup

25 Ewenan Mosesiyan Islael am golan zet diindome zetnan ku gawepumti bankumpewien. Kegok mme Kawawanen yomin ke ekti dopman bekanan penan mutumindame eknenan Kawawanen nenzinzi kemagen enzililiyet setnan nen ku tage. Âpme alak pi Kawawanen kululun mamti golan zet tadiindome egalen zet ke gawepupupin bankumpenup beme keyet dopman penan sukwep bekanan penan mutumndawe. Egalen nenzinzi nan nin nep ku enzililiyen kogogapm eksemti mambanup.

26 Ewenan penan Kawawanen zet zeme Sainai kalan titok teman penan mge. Mme Kawawanen Zet Itnananen zetik nen kapigok mgeyan tazin,

“Nen msat etan ku butesowap; nen kululun ma msat ilisakwep omba penan idabutema titoknit teman msâbulup.” *(Hagai 2:6)*

27 Kwitnan kwitnan butesât zeye ke yanen kapigok, kwitnan kwitnan Kawawanen zelan zeme sokbeye ke mbuteme yek bewe. Mti naman kwitnan kwitnan alaknan zeme wembe ke mama kanzizit tati titokninpin penan wembe.

28 Kwitnaŋ kwitnaŋ titokŋepiŋ mama kanz-izit tabe ke Kawawaŋgalen zemâtâtât katnanen mama ke nin met toŋaŋ bemti mambanup. Keyet Kawawaŋ zemesewatpenti mambanup ma egat nâmann mopme nin mtot mamti ikŋaŋ mama mimi nâme tikŋaŋ mambein ke mti sisiliŋ msamti mambanup.

29 Enenogat Kawawaŋ ek taŋam temaŋ kwitnaŋ kwitnaŋ bekaŋaŋ zime mupmapmaŋ mambem-tozin ke toŋaŋ ek.

13

Nin notnne ekŋengat kemberj mimindewanup

¹ In am nâmkiŋpepeŋinmak keyepmti in kan kataŋ Kilaismagen nolinemak gogot mamambep.

² Am mukuwaŋ mkaŋinan kopme in indikti wisat ku mimindawep. Am notnaŋ ekŋenaŋ wa am timbumuluŋnup zemti ensel timbumuluŋbien.

³ In noline mka katikŋaŋ talip ekŋengat nâmindeme in ekŋenmak mka katikŋaŋ talip kekok bewe. Am notnaŋ sek sindem timti nukŋaŋ palen talip in indikti nukŋaŋ ke in timti tapmaipnok bewe.

⁴ Kawawaŋaŋ am awembiŋ mamaŋin myuŋgumti set kileŋ maip ma am awembiŋ mamaŋin kambu setnaset mamaip ekŋen ke Kawawaŋaŋ dopmaŋ bekaŋaŋ mutumindawe keyepm in sambemagen awembiŋ mama ke damuŋaŋ dolakŋaŋ penaŋ mbep. Awembiŋ mama ke mame Kawawaŋgat zikatnan kwetetepmaŋ penaŋ bewe.

⁵ Amobotnaŋaŋ pigok zeye,
 “Neŋ ku katikgewap. Ma giktingut ku gigikŋaŋ
 sepem ku mambap” *(Zii Zet 31:6)*
 keyepm milawatmak mamayet keŋin temaŋ ku
 bewe. Kwitnaŋ kwitnaŋ taindain kataŋ ke
 tim mamti naman ewe omba penaŋ titiyet ku
 nâmbep.

⁶ Kogogapm nin winden tim tati pigok zewanup,
 “Amobotnaŋ ek an mukulem toŋaŋ keyepmti
 am ekŋenaŋ kwileki ŋen mnanayet ku
 kiŋgalap.” *(Sam 118:6-7)*

*Nin Kawawaŋgalen mama mimi zikat ndan-
 daŋaŋ ke mâbanup*

⁷ Am ŋeŋaŋ bembenin ekŋenaŋ Kawawaŋgalen
 zet diindowien keyet nâpeŋ mamambep. Ekŋen
 set keyegak mâti mamkwatneti gakimâbien
 ekŋengalen mama ke mâti nâmkŋepepemak
 mambep.

⁸ Zisas Kilaisiyet yaŋaŋ eweŋan manŋe sepem
 kogogak alak tapmain yaŋ ewe mameti mambe
 katikŋaŋ.

⁹ Am notnaŋaŋ Kawawaŋgalen zelaŋ kapigok
 tazein zemti pigok tazeip, “In meu kapi nbep,”
 ma “Meu notnaŋ kanda ku niniyelen,” zet dâsuki
 kekok manzeip. Zet keboŋaŋ am nâmkŋepepeŋin
 ku mambandim min. Kawawaŋgalen keŋ taole-
 laŋ etaŋ nâmkŋepepe mambandim min keyepmti
 am notnaŋaŋ zet nâmkŋepepe bandim mimiyelen
 ku tazeme in indik kiŋgatindewep.

¹⁰ Ningalen tâtâ alakŋaŋgalen sâpe sâpe sisak
 palen tazin keyaŋ eweŋan sâpe sâpe bumbu an

ekñenañ sâpe sâpe sesewat mka zegwem zegwemen mambumtemien ke sebempein. Zisas ek ikñañ ningalen sâpe sâpe nembon.

¹¹ Eweñañ kapigok mamtemien: songom bi-man elengeme sipman topme sipman sâpe sâpe bumbu an ñeñañ ekñenañ amgalen yom zulusâgât mka keñañ kambukñanen keyet keñan mti mopme penañañ mti zupman meti tewen mambumtemien.

¹² Âpme Zisas ek kegogak sipmañañ am mme kwetetepmañ bembeyet Zelusalem mka temañ pem toti zupman kume gakiye.

¹³ Keyepmti nin Zisasiyelen mañgeen tusumti egañ sakambuk tiyenok nin kogogak timti tabanup.

¹⁴ Kogogapm nin kapigok nâne: Mka tatat katikñañ msalen kapi ku tatndain. Bam maneti mka tatat katikñañ kululuñen matapmambe ke sokbesâpmgat keyet keññ temañ bemti mamambanup.

¹⁵ Keyepmti nin Zisasiyet pembenangat Kawawañ mene mene sesewatsamti maman keyañ egat sâpe sâpe mobotnañ ñen bewe. Nin dembusekñañ Kawawañ kwizet buñañ zempalakñañ bemti mamambanup.

¹⁶ Ma in animbi ekñenmagen mama mimi dolakñañ mimiyet wisat ku mbep ma dopmañ mukulem dopmañ mukulem mbep. Kawawañañ sâpe sâpe ke nembon keyet nâme tikñañ mambein.

¹⁷ An ñeñañine ekñengalen zet gawepumti kandeninan mtoti mambe. Ekñenañ ingalen nâmkinpepe ma keñin maekdamuñ

mamiwan maneti bam muluwinangat yawan Kawawanmagen zemkawan bewep. Keyepmti muluwin keŋ oloŋen palen mimiyet in zelin gawepuwep. Kegok mbep beme in ekŋengalen muluwinangat nukŋan ku indawep ma naman inmagen kogogak totatat pembenan sokbewe.

18 In ningat mandundum mambep. Nin nâmtatnup mama mimi dolakŋan mbenn ke ŋoktikŋnanen nâmtelen zemtati mbenn. Kawawanŋalen zelen tazin ke mâti mamayet manâmkatikbenup.

19 In nâgât otnâmti dundupen tapme neŋ Kawawanŋan namukulem mme inmagen sakwep kobap.

20 Neŋ inmagen kapigok sokbembeyelen nâmti mandundayap: Kawawan keŋ sewakŋan toŋanŋan ningat Amobotnaŋ Zisas ek gakikiengatnaŋ mme wapme sipsip ekŋengalen damuŋ dolakŋan penaŋ onzempyeyan tazin. Ke egat sipmaŋan tâtâ alakŋan delaŋ zenzenepin wemti mawen ke mme penaŋan sokbeye.

21 Kogogapm Kawawanŋan winde indamti indamukulem mme in mama mimi egaŋ nâmtikŋan mamin ke mbep. Mme Zisasiyan ningat keŋnanen Kawawanŋan mama mimi nâmtikŋan mam keyet mme sokbewe. Kegok mimndame nin keyet Zisas Kilaisiyet kwitnaŋ mwatonzempemti kwe-siŋ kwesiŋ masesewatsamambanup. Ke penaŋ.

22 Kilaismagen notnne, neŋ in kapigok mimiyet apitilim indemti keŋin melen beŋen bema tata-galen zemgwatnaŋ zet kapi diindosâgâti zapat meluwan kapi teepmaŋ penaŋan ku kuyap yek.

²³ Ningat notn Timoti ilak mka katikŋaŋgatnaŋ peme zupman tolep. Egaŋ kot sokbemnain beme nilizuzut inmagen kopmalu ndigip.

²⁴ Neŋ ingalen an ŋeŋaŋ nâmkŋpepeŋinmak sambe maip indamukumindeyap. Am nâmkŋpepeŋinmak Itali msalen mamaip ekŋenaŋ kogogak indamukumindeip.

²⁵ Kawawaŋgalen keŋ taolelaŋ inmagen wemti wembe.

Kawawangalen Tâtâ Alakŋaŋ
The New Testament in the Nabak Language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Nabak long Niugini

copyright © 1988 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Nabak

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-08-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

ea68a902-358a-5c72-82de-a583fc4809e7